

Jaarverslag 2020

Het jaar van de coronacrisis en lockdown bracht voor het WI tegenslagen en uitdaging. Mooie ontmoetingen konden we niet meer organiseren of moesten we afzeggen. Als we spannende politieke stellingen innamen, misten we de ruimte voor rustig gesprek. Ondanks deze context zochten we er steeds naar terug te gaan naar de kern van ons werk.

In dit jaarverslag is te lezen hoe we de scherpte in politieke debatten hebben gezocht, maar ook in de verbinding de diepgang. De ene keer in de vernieuwing, de andere keer in de verdieping, steeds zoeken we een bijdrage te leveren aan het christelijk-politieke denken. En zo willen wij zicht geven op wegen van hoop, in deze tijden van crisis.

In dit jaarverslag doen we concreet verslag van onze stappen op die weg. Het is ons gebed dat Christus met ons mee wil wandelen, en Zijn licht op en door ons werk wil laten schijnen.

Maart 2021

Wouter Beekers, directeur
Wouter de Jong, voorzitter

Inhoud

Organisatie	3
Bezinning	6
Groen	7
Artikelen	8
Bijeenkomsten	9
Opleiding	11
Samenwerking	12
Communicatie	14

Organisatie

Het werk van het WI is mensenwerk. Het Instituut is dankbaar voor zovelen die hun tijd, energie en denktalent willen verbinden aan ons werk.

In het bijzonder noemen we dit jaar de naam van Trineke Palm. Vier jaar lang zette zij zich, geheel op vrijwillige basis, in als coördinator voor ons talentenprogramma. Niet alleen verzorgde zij vier seizoenen van de fellows cursus, ook wist zij relevante verbindingen te leggen tussen de cursisten en de partij, bijvoorbeeld bij het schrijven van het verkiezingsprogramma.

Curatorium

Het bestuur van het WI wordt gevormd door het Curatorium. Het Curatorium is een onbezoldigde functie. Het Curatorium vergaderde in 2020 vijf maal.

De samenstelling van het Curatorium was in 2020 als volgt:

- Wouter de Jong (voorzitter), associate partner Necker van Naem
- Esther Paul-Jonker (vicevoorzitter), inspecteur hoger onderwijs Onderwijsinspectie
- Wilhelm Kolkman (penningmeester), subsurface manager Shell
- Arianne de Blaeij, environmental economist RIVM
- Wim Dekker, lector Informele Netwerken & Laatmoderniteit CHE
- Albert van der Horst, hoofd algemeen economisch beleid Ministerie VWS
- Mentko Nap, docent Staatsrecht Rijksuniversiteit Groningen
- Gerrit Oosterhuis, advocaat Houthoff Buruma

Adviseurs Curatorium:

- Eppo Bruins, namens de Tweede Kamerfractie
- Maarten Verkerk, namens de Eerste Kamerfractie
- Jolanda de Heer-Verweij, namens de Bestuurdersvereniging
- Annemarie Foppen, namens jongerenorganisatie Perspectief

Team

Het team kende in 2020 de volgende medewerkers:

- Wouter Beekers, directeur
- Roos Bruins, communicatiemedewerker (tijdelijk i.v.m. verlof Greet Schuurman)
- Madelon Grant, projectonderzoeker
- Mirjam Kosten, eindredacteur *Groen*
- Lambert Pasterkamp, wetenschappelijk medewerker
- Robert van Putten, projectonderzoeker
- Greet Schuurman, communicatieadviseur
- Laurens Wijmenga, wetenschappelijk medewerker

Uit het team:

- Robert van Putten promoveerde op 11 juni 2020 cum laude op proefschrift: *In de ban van beheersing. Naar een reflexieve bestuurskunst*. In verschillende gesprekken, interviews en artikelen vertaalde hij zijn analyses naar de politiek.
- De fellows cursus werd geleid door Trineke Palm, momenteel universitair docent aan de Nederlandse Militaire Academie, en Merith Reinders, medewerker van de Koninklijke Bibliotheek,
- Stagiaire Juliëtte van de Beld, masterstudent Communicatie, Beleid en Management aan de Universiteit Utrecht, gaf een brede bijdrage aan de communicatiewerkzaamheden van het WI.

Redactie tijdschrift Groen

In 2020 bestond de redactie van Groen uit de volgende leden:

- Esther Paul-Jonker, hoofdredacteur
- Robert van Putten, eindredacteur a.i. (jan.-maart)
- Lambert Pasterkamp, eindredacteur a.i. (april-juni)
- Mirjam Kosten, eindredacteur (vanaf juni, na een periode van zorgverlof)
- Addy Plieger, vanuit de Bestuurdersvereniging
- Steven Datema, vanuit Tweede Kamerfractie
- Reinier Koppelaar, programmamanager ministerie VWS
- Laurens Wijmenga, vanuit het WI

Donateurs

Het WI kan als wetenschappelijk bureau van een relatief kleine partij veel werk verzetten dankzij de bijzondere steun van een grote groep donateurs. Vanwege de verkiezingscampagne stelde het WI zijn jaarlijkse wervingsactie uit. Daardoor zagen we een daling van het aantal donateurs. Voor 2021 staat een nieuwe wervingsactie gepland.

	2019	2020
<i>Donateurs per 1 jan.</i>	3.954	4.011
<i>Bij</i>	287	46
<i>Af</i>	227	183
<i>Donateurs per 31 dec.</i>	4.014	3.874
<i>BV-leden</i>	884	800
<i>Totaal</i>	4.858	4.674

Bezinning

Het WI werkt aan een meerjarenprogramma onder de titel: ‘tussen hoop en vrees; recht doen in tijden van globalisering’. We belichten vraagstukken die met het proces van globalisering verbonden zijn. En zoeken, vanuit christelijk-politieke waarden, naar antwoorden, in de Nederlandse politiek en samenleving.

Meer informatie: wi.christenunie.nl/globalisering

Wereldchristendom

Wereldwijd zijn er eeuwenoude, christelijke denktradities. In dit project gingen we op zoek naar de politieke wijsheid die erin te vinden is. Dit project vond plaats in samenwerking met de Europese denktank Sallux. Het mondde uit in een (Nederlands- en Engelstalige) bundel, een congres en adviesactiviteiten voor de ChristenUnie.

- Madelon Grant, *Beelddragen. De Wereldkerk en haar politieke opdracht / In the image of God. The Worldwide Church and its Political Mission*

Ecologische ommekeer

Onze tijd kent een ecologische crisis, en deze crisis is politiek, maatschappelijk en moreel van aard. In de Groenlezing 2020 stelt oud-senator Roel Kuiper de vraag: hoe kan het christelijke geloof ons opnieuw inspireren.

- Roel Kuiper, *Ecologische ommekeer. Christelijke politiek in het antropoceen.*

Migratie

Migratie biedt kansen voor ontmoeting, maar kan ook als een bedreiging worden gezien voor gemeenschapsvorming. In een essay pleitte het WI voor gastvrije gemeenschappen. Voorbereid werden essays over arbeidsmigratie en over de samenhang tussen ontwikkelingssamenwerking en migratie.

- Laurens Wijmenga, *Een goed verhaal over migratie.*

Democratisch gesprek

Globalisering komt met ingrijpende veranderingsprocessen, en we debatteren daarover intensief met elkaar. Helaas is van een echte democratisch dialoog soms vaak nauwelijks sprake. In deze gepolariseerde tijd zoeken we naar een democratisch perspectief.

- Lambert Pasterkamp en Madelon Grant, *Een goed verhaal over democratie* (2021).

Groen

Groen is het tijdschrift van het WI en de Bestuurdersvereniging van de ChristenUnie. Het verschijnt in een oplage van ca. 5.000 exemplaren en wordt toegestuurd aan de BV-leden en donateurs van het WI. In samenwerking met de BV, zoekt het WI naar een verdiepend, politiek actueel en praktisch relevant tijdschrift.

Themanummers

- *Abraham Kuyper: honderd jaar later* (maart):
een herdenkingsnummer, met aandacht voor de betekenis van zijn christelijk-denken voor onze tijd.
- *Religie, een kwestie van politiek* (juni):
over de plek van geloof in het publieke domein, met christelijk-politieke, maar ook humanistische inbreng.
- *Eerlijk zullen we alles delen* (sept.):
over welvaartsverdeling, met aandacht voor een nieuwe belastingvisie waaraan het WI mocht bijdragen.
- *Betrouwbare overheid* (dec.):
Een zoektocht, vanuit kritische politieke reflectie en christelijk-sociale waarden naar betrouwbaarheid in het publieke domein.

Groen

WI & Groen van ChristenUnie en Bestuurdersvereniging | Uitgeverij ChristenUnie

De wereld is steeds in beweging groen! Pagina 12	Betrouwbare overheid, ook voor christen! Pagina 31	Opgevoerd en uitgeleend wordt Pagina 52
---	---	--

Betrouwbare overheid:
Leuker kunnen we het niet maken

Expertmeeting: de uitdaging van digitalisering

'Artificiële intelligentie' is het thema van het maartnummer van *Groen* (2021). In oktober organiseerde de redactie een expertmeeting over de politieke uitdaging van digitalisering.

Artikelen

Op eigen initiatief of op uitnodiging schreven medewerkers van het WI een kleine twintig artikelen en essays.

Uitgelicht

- Lambert Pasterkamp schreef verschillende bijdragen in het verlengde van zijn boek *Geordende globalisering* (2019).
- Wouter Beekers schreef voor het Tijdschrift voor Sociale Vraagstukken: ‘[Nieuw nationalisme vraagt nieuwe antwoorden](#)’, een kritische analyse van zowel veertig jaar populisme, als de gebrekkige politieke antwoorden op de opkomst daarvan.
- Madelon schreef verschillende bijdragen n.a.v. van haar boek *Beelddragen*.
- Robert van Putten schreef verschillende bijdragen n.a.v. *De ban van beheersing*. Zo verscheen zijn lezing voor het Christelijk-Sociaal Congres in *Het goede leven*.
- Laurens Wijmenga schreef met Eppo Bruins en Pieter Grinwis [over een rechtvaardig belastingstelsel](#) (*Groen* sept. 2020), in het kader van een bezinning van de Tweede Kamerfractie.
- Mirjam Kosten schreef een inleidende artikel in het themanummers van *Groen* over de betrouwbare overheid.

Maandagmiddagcolumnns

Het WI wil bijdragen aan een debatcultuur die het christelijk-politieke denken verdiept en vernieuwt. Wekelijks publiceert het instituut wekelijks een ‘maandagmiddagcolumn’ van gastauteurs op de website.

Columns als ‘[Jezelfverstaan](#)’ en ‘[Verlos de zorg van de AVG](#)’ gaven veel reactie op sociale media. Ook werd er kritisch gedebatteerd over de positiebepaling van de ChristenUnie, zoals in: ‘[Verweesde samenleving](#)’ en ‘[Varen op zicht](#)’.

Bijeenkomsten

Het eerste kwartaal van 2020 mochten we gelukkig een aantal fysieke ontmoetingen organiseren. We speelden in op de lockdown door in videovergaderingen experts bijeen te roepen en te participeren aan digitale of 'hybride' bijeenkomsten.

Huiskamer: klimaat-religie

In 2020 organiseerde het WI een vierde bijeenkomst in 'de huiskamer'. In de huiskamer zochten we naar goede gesprekken, waarbij deelnemers het podium kregen. Het thema van de laatste bijeenkomst was 'klimaat-religie'.

- Met: Gert-Jan Segers, Henri Bontebal, ca. 100 deelnemers

Groenlezing: ecologische ommekeer

In Mr. G. Groen van Prinstererlezing nodigt het WI jaarlijks een prominente spreker om een perspectief te schetsen voor de christelijke politiek. De Groenlezing 2020 vond plaats in februari, in de Utrechtse Gertrudiskapel. Uitgenodigd was prof.dr. Roel Kuiper, hoogleraar christelijke identiteit aan de Theologische Universiteit Kampen. Hij was twaalf jaar lang Eerste Kamerlid voor de ChristenUnie. Daarvoor was hij directeur van het Wetenschappelijk Instituut van de partij. Kuiper stelde de vraag: hoe kan het christelijke geloof opnieuw inspireren in een tijd van ecologische crisis?

Veelkleurige politiek

In maart 2020 presenteerde Madelon Grant haar boek *Beelddragen*. Tijdens de bijeenkomst werd het debat gevoerd over politiek en wereldchristendom. Met muziek en een gezamenlijke maaltijd hebben we het thema van veelkleurige politiek in de praktijk willen brengen.

- Met: Madelon Grant, Don Ceder, Samuel Lee, ca. 100 deelnemers

Expertmeetings

Er werden verschillende expertmeetings georganiseerd door het WI:

- luchtvaart, i.s.m. Eppo Bruins, inbreng voor de luchtvaartvisie;
- digitalisering, inbreng voor de verkiezingsprogramma commissie;
- racisme, voorgangers van internationale kerken in gesprek met Gert-Jan Segers;
- digitalisering, inbreng voor het themanummer van *Groen*.

Gastoptredens

Door het jaar heen werden medewerkers van het WI geregeld uitgenodigd voor gastoptredens in digitale debatten. Een bijzondere bijdrage mocht Robert van Putten geven als inleider op het Christelijk-Sociaal Congres 2020 (zie bij artikelen).

Opleiding

Ook in ons opleidingsaanbod moesten wij reageren op de lockdown en overschakelen op digitale vormen.

Fellows

Samen met het Opleidingscentrum en PerspectieF, ChristenUnie-jongeren, organiseert het WI een fellows-talentenprogramma over de traditie en actualiteit van het christelijk-sociaal denken. Er waren 34 sollicitanten, waaruit 16 deelnemers werden geselecteerd, die het jaar succesvol hebben afgerond. Vanaf maart hebben de meeste bijeenkomsten in digitale vorm plaatsgevonden.

Masterclass

Het Opleidingscentrum organiseert jaarlijks een Masterclass Christelijk-Sociaal Denken en Doen. Het WI dacht inhoudelijk mee bij de invulling, verzorgde een openingsavond, adviseerde cursisten, en jureerde bij de afsluitende avond.

Summer School

Vanwege de lockdown besloot het WI de Summer School, een intensieve driedaagse cursus christelijk-sociaal denken, niet door te laten gaan.

De Leeskamer

Vanwege beperkte mogelijkheden tot scholing en vorming nam het WI het initiatief tot een digitale 'Leeskamer'. Via social media (#deleeskamer) en videobijeenkomsten bespraken we verschillende werken over identiteit (Kwame Anthony Appiah), de politieke invloed van het christendom in de westerse geschiedenis (Tom Holland) en het klimaatvraagstuk (Bruno Latour).

Samenwerking

Het WI hecht bijzonder aan samenwerking met geledingen van de ChristenUnie: via vaste overlegmomenten en door in te spelen op vragen en kansen.

Landelijk Bestuur / vereniging

- Advisering Landelijk Bestuur, maandelijkse deelname vergaderingen
- Advisering verkiezingsprogrammacommissie, in het bijzonder door een expertmeeting digitalisering, en inschakeling van de expertise van fellows
- Gespreksleiding bij een ontmoeting van leden uit de LHBT+ gemeenschap over hun ervaring met politieke participatie binnen de ChristenUnie
- Gespreksleiding partijcongres van juni 2020, sessie met Reinier Koppelaar en Beatrice de Graaf
- Engelse uitgave beginselverklaring, zie hieronder bij 'internationaal'

Partijbureau ChristenUnie

- Driewekelijks overleg directeur WI en directeur partijbureau
- Samenwerking opleidingscentrum: fellows cursus; masterclass en pilot 'geloof in de politiek' (cursus voor christenen met migratieachtergrond)
- Initiatief tot het instellen van een 'veelkleurig netwerk'
- Deelname interpolitiek overleg diversiteit & inclusie

Bestuurdersvereniging ChristenUnie

- Gezamenlijke uitgave van *Groen*
- Inhoudelijke bijdrage aan handreiking contacten met migrantengemeenschappen
- Inhoudelijke bijdrage aan handreiking racisme
- Verzorging inspiratiesessie ChristenUnie Veenendaal

Tweede Kamerfractie ChristenUnie

- Samenwerking in de organisatie van huiskamers, deze vormden ook een inspiratiebron voor een regiotour van Gert-Jan Segers
- Bijdrage aan luchtvaartvisie, gepresenteerd op het partijcongres van juni 2020.
- Organisatie gesprek met voorgangers van internationale kerken over racisme
- Gespreksleiding bij de presentatie van het essay 'Aandacht voor wat echt telt'
- Bijdrage aan een belastingvisie, deze vormde een inspiratiebron voor de vaststelling van een belastingplan van de Tweede Kamerfractie (november 2020)

Eerste Kamer

- Samenwerking bij de publicatie van het boek *De wereld liefhebben. Over ecologische paniek en politiek ethiek* van oud-senator Roel Kuiper
- Roel Kuiper sprak de Groenlezing 2020 uit

Perspectief ChristenUnie Jongeren

- Contacten tussen WI-medewerkers en de denktank van Perspectief
- Debat over migratie, met PJO van christelijke partijen (afgezegd door lockdown)
- Inleiding digitaal debat over integratie, met Harmjan Vedder (febr.)
- Inleiding digitaal debat 'de ChristenUnie links of rechts' (april)
- Inleiding digitaal debat 'ChristenUnie en migrantengemeenschappen' (juni)
- Inleiding digitaal debat migratie (juni)

Internationaal

- Samenwerking met Sallux, denktank verbonden aan de ECPM (European Christian Political Movement), in het kader van het project 'wereldchristendom', Sallux verzorgde de Engelstalige publicatie
- Samenwerking met Sallux, ECPM en FICDD (Foundation for International Christian Democratic Development) in de Engelse vertaling van de beginselverklaring

Contacten wetenschappelijke bureaus

- Op reguliere basis is er informeel overleg
- Na gesprekken tussen WI ChristenUnie en de Van Mierlo Stichting (D66) organiseerde Veritas Forum Utrecht een gesprek over gentech
- Op verzoek van de Van Mierlo Stichting reflecteerde Wouter Beekers in haar blad *Idee* op een interne discussie over individuele vrijheid tegenover gemeenschappelijke verantwoordelijkheid

Communicatie

Voor het WI is deelname aan het maatschappelijke debat belangrijk. In 2020 hebben we veel tijd gestoken in reflectie op onze vorm. We hadden te maken met de lockdown, die een rustig gesprek in gepolariseerde tijden niet makkelijker maakte.

In 2020 is ook de nieuwe website van het WI gelanceerd, volgens de nieuwe huisstijl. Via deze website hopen we op een toegankelijke en uitnodigende manier ons werk toegankelijk te maken.

Uitgelicht

Publicaties en interviews die veel aandacht kregen:

- Het boek *Beelddragen* en de activiteiten daaromheen
- Het essay 'Nieuw nationalisme vraagt nieuwe antwoorden' (interview in NRC)
- Het essay 'Een goed verhaal over migratie' (interview in ND)
- Het proefschrift *De ban van beheersing* van Robert van Putten
- Een interview van *De Correspondent* met Wouter Beekers over volkshuisvesting

Opleiding en reflectie

De WI-essays over migratie en nationalisme konden rekenen op veel debat, met instemmende maar ook kritische reacties. Het WI nam achteraf de tijd om te lessen te trekken. We investeerden in bewustzijn over politieke framing, onder andere met een cursusdag met prof. dr. Hans de Bruijn.

Reset!? – coronabezinningsbrief

Direct na de lockdown namen we initiatief tot een interne bezinningsbrief. Deze werd gezonden naar betrokkenen van het partijbureau, Landelijk Bestuur, Eerste en Tweede Kamer, Europees Parlement en de jongeren van Perspectief. In totaal verschenen er twaalf afleveringen. Er waren gastbijdragen van en videogesprekken met betrokkenen vanuit de partij en de samenleving.

Podcast 'een goed verhaal'

In verbinding met onze essayserie 'een goed verhaal over', namen we het initiatief tot een serie podcasts. De gesprekken werden live uitgezonden met beeld, en er was ruimte voor inbreng van luisteraars via video en chats. In totaal werden drie podcasts uitgezonden over migratie, identiteit en maakbaarheid, met respectievelijk Rikko Voorberg, Samuel Lee en Carla Dik-Faber.

Communicatie in cijfers

	2019	2020
<i>Eigen publicaties (boeken / essays)</i>	2	3
<i>Afleveringen Groen</i>	4	4
<i>Artikelen, opinies, columns</i>	16	18
<i>Gastcolumns wi.christenunie</i>	40+	40+
<i>(Fysieke) bijeenkomsten</i>	8	3
<i>Video's & podcasts</i>	1	9
<i>Digitale meetings</i>		7
<i>Gastoptredens</i>	15	17
<i>Reset!?-bezinningsbrieven</i>		12
<i>Interviews en berichten krant/radio/tv</i>	16	24
<i>Abonnees YouTube</i>	15	60
<i>Volgers LinkedIn</i>	380	470
<i>Volgers Facebook</i>	800	830
<i>Volgers Twitter</i>	1.600	1.720
<i>Email-adressenbestand</i>	2.800	5.050
<i>Abonnees Groen</i>	4.600	5.200

